

CONSILIUL SUPERIOR AL
MAGISTRATURII
Judecătoria Chișinău (Sediul Buiucani)
MD-2012, mun.Chișinău, str. M.Viteazul, 2
tel.: 022-29-07-30

ВЫСШИЙ СОВЕТ
МАГИСТРАТУРЫ
Суд Кишинэу (Офис Буюкань)
MD-2012, мун.Кишинэу, ул.М. Витязул, 2
тел.: 022-29-07-30

Judecător Vitalie BUDECI, bir.616

28 septembrie 2017

Dosar nr. 12-ij_10-51158-25072017 (10-460/2017)

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA
MD-2004, mun.Chișinău, str.A. Lăpușeanu, 28

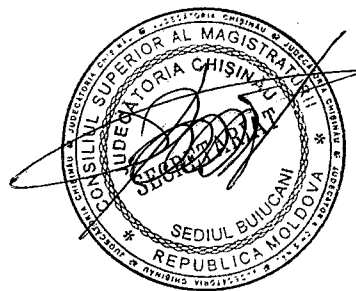
Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani, Vă expediază în vederea examinării sesizarea cu privire la excepția de neconstituționalitate a sintagmei „trebuie să cunoască” din art.243 alin.(1) lit.a), b), c) Cod penal, depusă de către avocatul Tudor OSOIANU, care acționează în apărarea drepturilor și intereselor legale ale petentului POPUȘOI Liudmila, în cauza penală la plângerea depusă de avocatul Eduard DIGORE în interesele lui POPUȘOI Liudmila, în temeiul art.313 Cod procedură penală al Republicii Moldova.

Anexă:

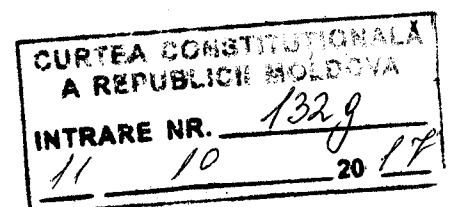
- Încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani din 28 septembrie 2017 de ridicare a excepției de neconstituționalitate.
- Sesizarea apărătorului Tudor OSOIANU.
- Materialele cauzei penale nr.10-460/2017.

Total 68 file.

Președintele ședinței, Judecător

Vitalie BUDECI

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA

SESIZARE

PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE

prezentată în conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) și lit.g) din Constituție

I. AUTORUL SESIZĂRII

1. Nume **DIGORE**

2. Prenume **Eduard**

3. Funcția **Avocat**

4. Adresa mun. Chișinău, str. Vlaicu Pârcălab, 63, of. F, et. 11

5. Tel./fax 0 (373)-22-240-305, 0 (373)-22-240-620, eduard@avvocato.md

6. Numele și prenumele reprezentantului -

7. Ocupația reprezentantului -

8. Adresa reprezentantului -

9. Tel. -

10. Fax -

11. -

II. OBIECTUL SESIZĂRII

12. Prezenta sesizare are ca obiect de examinare:

- verificarea constituționalității sintagmei „*trebuie să știe*”, statuată la art. 243 alin. (1) lit. a), b) și c) din Codul penal al Republicii Moldova.

text care contravine art. 20, art. 21, 23 alin.(2), art. 26 alin.(1), (2), art.54 alin.(1) ale Constituției Republicii Moldova.

III. CIRCUMSTANȚELE LITIGIULUI EXAMINAT DE CĂTRE INSTANȚA DE JUDECATĂ

13. Prin Ordonanța de punere sub învinuire din 23 iunie 2017, Popușoi Liudmila Ivan a fost pusă sub învinuire referitor la faptul că, *trebuind să cunoască* despre proveniența ilicită a mijloacelor financiare în sumă de 34 000 Euro, care le-a primit în perioada 01.11.2014-01.08.2016, de pe contul companiei nerezidente INTERCHEM ENTERPRISES LT, pe contul său deținut la BC „MOLDINDCONBANK” S.A., a comis infracțiunea de spălare de bani în proporții deosebit de mari, infracțiune prevăzută la art. 243 alin. (1) lit. c) și alin. (3) lit. b) din Codul penal.

Conform învinuirii înaintate, acuzarea menționează că la 10.11.2014, „BANCA DE ECONOMII” S.A. a acordat un credit bancar, în sumă de 375 586 737 MDL, companiei „PROVOLIROM” SRL. Ulterior, compania „PROVOLIROM” SRL convertește și transferă suma de 25 000 000 USD către compania off-shore VEB SOLUTIONS CORPORATION, conturile deschise la BC „BANCA SOCIALĂ” S.A., având ca destinație plata în avans pentru computere.

La 13.11.2014, compania off-shore VEB SOLUTIONS CORPORATION, transferă soldul în sumă de 25 000 000 USD din contul deținut la BC „BANCA SOCIALĂ” S.A. în contul deschis la BC „MOLDOVA-AGRIOINDBANK” S.A.

Tot „BANCA DE ECONOMII” S.A., la 11.11.2014, acordă un credit bancar, în sumă de 50 810 000 MDL, companiei „VOXIMAR COM” SRL, care le convertește în 2 720 022 Euro și le transferă companiei nerezidente HOSTAS LEVEL LLT, înregistrată în Marea Britanie, având ca destinație plata în avans pentru materiale de construcții. Ulterior, compania nerezidentă HOSTAS LEVEL LLT transferă suma de 2 720 022 Euro în contul companiei WESTLAND ALLIANCE LP, înregistrată în Marea Britanie, conturile deschise la AS PRIVATBANK, care, la rândul său, la 11.11.2014, transferă suma de 2 420 000 Euro către compania nerezidentă JOLIET TRADING LP, înregistrată în Marea Britanie, conturile deschise la banca moldovenească BC „BANCA SOCIALĂ” S.A., având ca destinație plata pentru furnitură.

Compania nerezidentă JOLIET TRADING LP, prin intermediul companiei - ISMIDA ALLIANCE LTD, transferă mijloacele bănești către compania off-shore VEB SOLUTIONS CORP, cu conturile deschise la BC „MOLDOVA-AGRIOINDBANK” S.A., având ca destinație plata pentru materiale de construcții.

La 13.11.2014, compania off-shore VEB SOLUTIONS CORP, din mijloacele bănești primite în cont de la ISMIDA ALLIANCE LTD și „PROVOLIROM” SRL., în sumă totală de

28 000 000 USD, transferă companiei ANKOR GETAWAY LP, înregistrată în Marea Britanie, având ca destinație plata pentru materiale de construcții.

Ulterior, în perioada 17.03.2015-11.08.2015, compania ANKOR GETAWAY LP, din mijloacele bănești primite în cont, transferă aproximativ suma de 3 588 322 USD către compania off-shore INTERCHEM ENTERPRISES LTD, înregistrată în Belize, conturile deschise la ABLV BANK, nr. contului LV49AIZK0000010388179, care este gestionată de Popușoi Constantin, fiul lui Popușoi Liudmila Ivan, având ca destinație plata pentru utilajului din domeniul industriei gazului.

La rândul său, nerezidenta INTERCHEM ENTERPRISES LTD, în perioada 01.11.2015 - 01.08.2016, a transferat sub formă de împrumut suma de 34 000 Euro către conturile Popușoi Liudmila Ivan, deschise la BC „MOLDINDCONBANK” S.A.

În aceste circumstanțe, acuzatorul de stat invocă că Popușoi Liudmila Ivan, *trebuind să cunoască despre proveniența ilicită a mijloacelor financiare*, primite fictiv în calitate de împrumut a comis infracțiunea de spălare de bani în proporții deosebit de mari manifestată prin modalitatea normativă de deținere și utilizare a mijloacelor financiare, *trebuind să cunoască că acestea au o proveniență ilicită*, infracțiune prevăzută la art. 243 alin. (1) lit. c) și alin. (3) lit. b) din Codul penal.

În procesul de examinare a cauzei, apărarea a stabilit că:

- sintagma „*trebuia să știe*”, statuată la art. 243 alin. (1) lit. a), b) și c) din Codul penal al Republicii Moldova (operată în contextul cauzei penale respective prin sintagma „*trebuind să cunoască*”)

contravine art. 20, 21, 26 alin.(1) și (2), art. 23 alin. (2) și art.54 alin.(1) din Constituția Republicii Moldova.

IV. EXPUNEREA PRETINSEI SAU A PRETINSELOR ÎNCĂLCĂRI ALE CONSTITUȚIEI, PRECUM ȘI A ARGUMENTELOR ÎN SPRIJINUL ACESTOR AFIRMAȚII

EXCEPȚIE DE NECONSTITUȚIONALITATE

a dispozițiilor legale cuprinse în:

- textul art. 243 alin. (1) lit. a), b) c) din Codul penal al Republicii Moldova – „trebuia să știe”.

14. Potrivit art. 23 alin. (2) din Constituția Republicii Moldova statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative. În fapt, întreaga activitatea de legiferare urmează să se realizeze strict în limitele și în corespundere deplină cu Constituția Republicii Moldova și, în același sens, să se asigure calitatea normativului adoptat.

În limitele dezideratului constituțional, prevăzut de art. 23 alin. (2) al Constituției Republicii Moldova, considerăm că sintagma „*trebuia să știe*”, statuată la art. 243 alin. (1) lit. a), b) și c) din Codul penal al Republicii Moldova, atentează *iremediabil* la principiul legalității și calității (*previzibilitate, precizie și claritate*) normei penale incriminatoare și, respectiv, ca efect, este **incompatibilă cu norma constituțională**.

După gradul de descriere a laturii subiective a infracțiunii de spălare a banilor, sintagma „*trebuia să știe*” ridică grave probleme referitor la dreptul la un proces echitabil (*Cauza Nakhmanovich c. Rusia, Hotărârea din 2 martie 2006, § 89; Cauza Hajibeyli c. Azerbaidjan, Hotărârea din 10 iulie 2008, § 51*), în particular ca urmare a lipsei de claritate și previzibilitate a normei, existând riscul real de instaurare a insecurității juridice (*Cauza Păduraru c. România, Hotărârea din 1 decembrie 2005, § 92*) și arbitrariului judiciar. Or, cerința interpretării stricte a normei penale, ca și interdicția analogiei în aplicarea legii penale urmăresc protecția persoanei împotriva arbitrariului judiciar.

Astfel, nu numai că formularea unui act normativ sau norme trebuie să permită persoanei interesate să prevadă în mod rezonabil conduita pe care trebuie să o adopte, dar claritatea și previzibilitatea sunt elemente *sine qua non* ale constituționalității, care dă relevanță corelării cu alte acte normative și a aptitudinii acestora de a fi aplicată efectiv și eficient. Legea trebuie să reglementeze în mod unitar, să asigure o legătură logico-juridică între dispozițiile pe care le conține, iar în cazul unor instituții juridice cu o structură complexă - să prevadă elementele care disting particularitățile lor (*Hotărârea Curții Constituționale nr. 17 din 19 mai 2016, pct. 61*).

Principiul legalității incriminării pretinde legiuitorului adoptarea **unor texte complete** (*pentru a acoperi toate ipotezele de bază ale incriminării*) și **precizie** (*pentru stabilirea exactă a*

*sensului unor norme, termeni sau expresii, precum și determinarea fără echivoc a limitelor reale ale câmpului incriminării), cerințe consacrate la nivel național (art. 53 alin. (3) din *Legea privind actele legislative* nr. 780 din 27 decembrie 2001), cât și la nivelul jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului – în continuare CtEDO (*Cauza Broniowski c. Polonia, Hotărârea din 22 iunie 2004, § 147; Cauza Hutten-Czapska c. Polonia, Hotărârea din 22 februarie 2005, § 47*).*

De altfel, Curtea Constituțională a Republicii Moldova, în jurisprudența sa, consacră legalitatea și calitatea normei la nivel de „*condiții esențiale sau elemente fundamentale ale preeminenței dreptului și ale statului de drept*”.

În Hotărârea nr. 21 din 22 iulie 2016, Curtea Constituțională a Republicii Moldova a subliniat faptul că *unul dintre elementele fundamentale ale preeminenței dreptului și ale statului de drept îl constituie principiul legalității. Preeminența dreptului se asigură prin întreg sistemul de drept, inclusiv prin normele penale, acestea caracterizându-se prin anumite trăsături proprii, distinctive în raport cu alte categorii de norme, ce se diferențiază între ele prin caracterul și structura lor, prin sfera de incidență (pct. 52). Preeminența dreptului în materie penală exprimă printre altele asigurarea legalității infracțiunilor și pedepselor: inadmisibilitatea aplicării extensive a legii penale, în detrimentul persoanei, în special, prin analogie (pct. 53). Incriminarea faptelor în legile penale, stabilirea pedepsei pentru ele, precum și alte reglementări, se întemeiază pe rațiuni de politică penală. Astfel, legea penală constituie un ansamblu de reguli juridice, formulate într-o manieră clară, concisă și precisă (pct. 54). Or, calitatea legii penale constituie o condiție vitală pentru menținerea securității raporturilor juridice și ordonarea eficientă a relațiilor sociale (pct. 55).*

În Raportul Comisiei de la Veneția privind preeminența dreptului (*adoptat la cea de-a 86-a sesiune plenară din 25-26 martie 2011*) s-a stabilit că *Parlamentul nu poate deroga de la drepturile fundamentale, adoptând texte ambigue de legi. Cetățenii trebuie să se bucure de o protecție juridică esențială în fața statului și instituțiilor sale (pct. 47).*

De asemenea, în Hotărârea nr. 13 din 15 mai 2015, Curtea Constituțională a Republicii Moldova a menționat că *[...] art. 23 alin. (2) din Constituție pune în sarcina statului obligația de a face accesibile toate legile și actele normative. Deși art. 23 din Constituție cuprinde expres doar criteriul de accesibilitate și claritate al legii, Curtea, prin jurisprudența sa, a reținut că normele adoptate de autoritățile publice urmează a fi și suficient de precise și previzibile (pct. 105). Orice act normativ trebuie să respecte principiile și normele constituționale, precum și exigențele de tehnică legislativă, menite să asigure claritatea, previzibilitatea, predictibilitatea și accesibilitatea actului. Legea trebuie să reglementeze în mod unitar, să asigure o legătură logico-juridică între dispozițiile pe care le conține, iar în cazul unor instituții juridice cu o*

structură complexă, să prevadă elementele ce disting particularitățile lor (pct. 108). Prin reglementările de tehnică legislativă, legiuitorul a impus o serie de criterii obligatorii pentru adoptarea oricărui act normativ, a căror respectare este necesară pentru a asigura sistematizarea, unificarea și coordonarea legislației, precum și conținutul și forma juridică adecvată ale fiecărui act normativ. Astfel, respectarea acestor norme concurează la asigurarea unei legislații care respectă principiul securității raporturilor juridice, având claritatea și previzibilitatea necesară (pct. 109).

În aceeași ordine de idei, în Hotărârea nr. 14 din 27 mai 2014, Curtea Constituțională a Republicii Moldova opinează asupra faptului că *legea penală constituie un ansamblu de reguli juridice, formulate într-o manieră clară, concisă și precisă* (pct. 78). *Legea penală are repercusiunile cele mai dure comparativ cu alte legi sancționatoare, ea incriminează faptele cele mai prejudiciabile, respectiv, norma penală trebuie să dispună de o claritate desăvârșită pentru toate elementele componentei infracțiunii* (s. n.) *în cazul normelor din partea specială a legii penale* (pct. 83). **Formulele generale și abstracte într-un caz concret pot afecta funcționalitatea legii penale** (s. n.), aplicarea ei coerentă și sistemică, ceea ce ar denatura principiul calității legii (pct. 84). *Principiul calității legii exclude în mod imperios posibilitatea incriminării și defnirii infracțiunilor într-o formulă ambiguă și incertă* (pct. 90).

Mai mult decât atât, în Hotărârea nr. 26 din 23 noiembrie 2010, Curtea Constituțională a Republicii Moldova statuează faptul că *pentru a corespunde celor trei criterii de calitate -- accesibilitate, previzibilitate și claritate -- norma de drept trebuie să fie formulată cu suficientă precizie, astfel încât să permită persoanei să decidă asupra conduitei sale și să prevadă, în mod rezonabil, în funcție de circumstanțele cauzei, consecințele acestei conduite. În caz contrar, cu toate că legea conține o normă de drept care aparent descrie conduita persoanei în situația dată, persoana poate pretinde că nu-și cunoaște drepturile și obligațiile. Într-o astfel de interpretare, norma ce nu corespunde criteriilor clarității este contrară art. 23 din Constituție, care statuează obligația statului de a garanta fiecărui om dreptul de a-și cunoaște drepturile* (pct. 10).

În interpretările raportate la dispozițiile constituționale, Curtea Constituțională a Republicii Moldova evidențiază încălcarea principiilor de previzibilitate, claritate, accesibilitate, inclusiv prin referirea la:

- art. 20 alin. (1) al Constituției Republicii Moldova, care prevede că *orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă* (s. n.) *din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime,*

- la conținutul art. 54 alin. (1) al Constituției Republicii Moldova, care statuează că *în Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua* (s. n.) *drepturile și*

libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului, precum și

- la art. 23 alin. (2) al Constituției Republicii Moldova, unde se indică la faptul că *statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște* (s. n.) *drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile* (s. n.) *toate legile și alte acte normative.*

În accepțiunea Curții Constituționale a Republicii Moldova, consacrată în Hotărârea nr. 55 din 14 octombrie 1999 și Hotărârea nr. 10 din 16 aprilie 2010, organele de drept, inclusiv Curtea Constituțională și instanțele judecătorești, în limitele competențelor ce le revin, sunt în drept să aplice, în procesul examinării unor cauze concrete, normele dreptului internațional în cazurile stabilite de legislație. În caz de neconcordanță dintre normele dreptului internațional și dispozițiile constituționale privind drepturile fundamentate ale omului, prioritate au prevederile internaționale. Mai mult decât atât, practica jurisdicțională internațională este obligatorie pentru Republica Moldova - ca stat care a aderat la Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale (*în continuare CEDO*).

Având în vedere rolul CEDO în a sistemul juridic al Republicii Moldova, Plenul Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova a statuat că **sarcina primordială cu privire la aplicarea CEDO revine instanțelor naționale și nu CEDO**. Astfel, în cazul judecării cauzelor, instanțele de judecată urmează să verifice dacă legea sau actul care urmează a fi aplicat și care reglementează drepturi și libertăți garantate de CEDO sunt compatibile cu prevederile acesteia, iar în caz de incompatibilitate instanța va aplica direct prevederile CEDO, menționând acest fapt în hotărârea sa.

Consiliul Consultativ al Judecătorilor Europeni, în Avizul nr. 11 (2008) *privind calitatea hotărârilor judecătorești* fundamentează că *hotărârile judecătorești se bazează în primul rând pe legile adoptate de Parlament, care, ca surse ale dreptului, stabilesc nu numai drepturile de care dispun justițiabilii și acțiunile pedepsite de legea penală, ci definesc, de asemenea, cadrul procedural în care se iau hotărârile judecătorești. Calitatea hotărârilor judecătorești poate fi afectată de schimbările prea dese ale legislației, de o redactare prea puțin satisfăcătoare sau de un conținut neclar al legilor* (s. n.; pct. 11). *Legiuitorul trebuie să acționeze în așa fel, încât legislația să fie clară și simplă de folosit și să fie conformă cu CEDO. Pentru a facilita interpretarea, lucrările pregătitoare ale legilor trebuie să fie accesibile într-un limbaj inteligibil* (pct. 12).

În aceste paradigme normative, având la bază acuzarea înaintată lui Popușoi Liudmila Ivan, circumscrisă sintagmei „**trebuia să știe**”, statuată la art. 243 alin. (1) lit. c) (*lit. c) în speță, însă conform cadrului normativ prevăzută și la art. 243 alin. (1) lit. a), b)*) din Codul penal al Republicii Moldova, în raport cu standardele de calitate a normei, este evident și obiectiv că pentru a stabili vinovația și aplica o anumită pedeapsă, trebuie să existe o legătură indisolubilă

(de conștiință și de voință), care permite evidențierea unui element de responsabilitate în conduita acesteia. În lipsa elementului în cauză, vinovația nu ar mai fi veridică și pedeapsa nu ar mai fi justificată, deoarece ar părea lipsit de coerență ca, pe de o parte, să se pretindă ca o bază legală să fie accesibilă și previzibilă, iar, pe de altă parte, o persoană să fie considerată vinovată și pedepsită în situația în care ea nu a fost în măsură să cunoscă legea penală datorită unei norme imprevizibile și total neimputabile acuzatei.

În Cauza *Sud Fondi SRL și alții c. Italia*, CtEDO, în Hotărârea din 20 ianuarie 2009 specifică: *deși art. 7 din Convenție nu menționează în mod expres legătura de ordin subiectiv între elementele subiective al infracțiunii și persoana considerată ca autor al acesteia, un cadru legislativ ce nu permite unui „acuzat” să cunoscă sensul și întinderea legii penale este necorespunzător nu numai prin raportare la noțiunile generale de „calitate” a legii, ci și prin luarea în considerare a exigențelor specifice noțiunii de „legalitate penală”.*

O normă este accesibilă și previzibilă numai atunci când este redactată cu suficientă precizie, în așa fel încât să permită oricărei persoane să-și corecteze conduita și să fie capabilă, cu consiliere adecvată, să prevadă, într-o măsură rezonabilă, consecințele care pot apărea dintr-o normă [...]. Legea trebuie să fie accesibilă într-un mod adecvat: cetățeanul trebuie să aibă un indiciu adecvat, în circumstanțe concrete, asupra reglementărilor legale aplicabile [...] (*Cauza Silver c. Regatul Unit, Hotărârea din 25 martie 1983; Cauza Rotaru c. România, Hotărârea din 29 martie 2000, § 55*).

Totodată, în *Cauza E.K. c. Turcia*, CtEDO, în Hotărârea din 7 februarie 2002 reafirmă că *această condiție se consideră îndeplinită atunci când justițiabilul, citind textul dispoziției pertinente și, în caz de necesitate, cu ajutorul interpretării acesteia de către instanțele judecătorești, poate să știe pentru ce acțiuni și inacțiuni poate fi supus răspunderii penale (§ 51)*.

Mai mult decât atât, legea internă pertinentă, care înglobează atât dreptul scris, cât și pe cel nescris, trebuie să fie formulată cu o precizie suficientă pentru a permite persoanelor interesate, care pot apela, la nevoie, la sfatul unui specialist, să prevadă într-o măsură rezonabilă, consecințele care pot rezulta dintr-un act determinat (*Cauza Wingrove c. Regatul Unit, Hotărârea din 25 noiembrie 1996; Cauza Sunday Times c. Regatul Unit, Hotărârea din 26 aprilie 1979*). Adică, este evident faptul că, pentru a respecta legea, aceasta (adică legea) urmează a fi **cunoscută și înțeleasă**, iar pentru a fi înțeleasă, legea trebuie să fie suficient de precisă, clară (*când nu generează interpretări neunivoce*) și previzibilă (*când permite persoanelor care cad sub incidența ei să-și ajusteze conduita socială, astfel încât să nu le fie lezat dreptul*). În acest curs de premise, devine evidentă legătura dintre principiul legalității și principiul securității juridice.

CtEDO a menționat că persoana este în drept să cunoască, în termeni foarte clari, ce acte și omisiuni sunt de natură să-i angajeze responsabilitatea penală (*Cauza Kokkinakis c. Grecia, Hotărârea din 25 mai 1993; Cauza Coeme și alții c. Belgia, Hotărârea din 22 iunie 2000, § 145*). Atunci când un act este privit ca infracțiune, judecătorul poate să precizeze elementele constitutive ale infracțiunii, dar nu să le modifice, în detrimentul acuzatului, iar modul în care el va defini aceste elemente constitutive trebuie să fie previzibil pentru orice persoană consultată de un specialist (*Cauza X. c. Regatul Unit, Hotărârea din 7 mai 1982*).

Este relevant a menționa că art. 9 par. 2 lit. c) din *Convenția Consiliului Europei privind spălarea, descoperirea, sechestrarea și confiscarea produselor infracțiunii și finanțarea terorismului*, ratificată de Republica Moldova prin Legea nr. 165 din 13 iulie 2007 prevede că. în scopul punerii în practică sau al aplicării par. 1 (*invocă modalitățile de comitere a spălării banilor*), cunoașterea, intenția sau scopul, ca element al uneia dintre infracțiunile prevăzute în acest paragraf, se poate deduce din circumstanțele obiective ale faptei.

De asemenea, par. 3 din Convenția prenotată oferă posibilitatea statelor să permită, prin măsuri legislative sau de altă natură, incriminarea spălării de bani și atunci când făptuitorul a suspectat faptul că bunurile reprezentau produse sau trebuia să presupună că bunurile constituiau produse ale infracțiunii.

Or, diferitele elemente (modalități) materiale ale infracțiunii de spălare a banilor (*schimbare sau transfer, ascundere sau disimulare, dobândire, deținere sau folosire a bunurilor/veniturilor*) trebuie săvârșite, sub aspectul laturii subiective, cunoscând proveniența ilicită a bunurilor pentru a ne afla în prezența unei infracțiuni.

În conformitate cu art. 21 al Constituției Republicii Moldova, *orice persoană acuzată de un delict este prezumată nevinovată până când vinovăția sa va fi dovedită* (s. n.) *în mod legal. în cursul unui proces judiciar public, în cadrul căruia i s-au asigurat toate garanțiile necesare apărării sale.*

Din conținutul normei prevăzute de art. 21 al Constituției Republicii Moldova rezultă fără echivoc faptul că acest principiu (principiul prezumției nevinovăției) se fundamentează pe două elemente de bază:

- *forma de prezumare a vinovăției (orice persoană acuzată de un delict este prezumată nevinovată în afara unui proces judiciar public, în cadrul căruia nu i s-au asigurat toate garanțiile necesare apărării sale) și*
- *conținutul propriu-zis al vinovăției (orice persoană acuzată de un delict este prezumată nevinovată până când vinovăția sa va fi dovedită).*

Conform art. 243 alin. (1) din Codul penal al Republicii Moldova, sunt incriminate mai multe modalități de manifestare a infracțiunii de spălare a banilor, în particular *spălarea banilor*

săvârșită prin: a) convertirea sau transferul bunurilor de către o persoană care știe ori **trebuia să știe** (s. n.) că acestea constituie venituri ilicite, în scopul de a tăinu sau de a deghiza originea ilicită a bunurilor sau de a ajuta orice persoană, implicată în comiterea infracțiunii principale, de a se sustrage de la consecințele juridice ale acestor acțiuni; b) tăinuirea sau deghizarea naturii, originii, amplasării, dispunerii, transiterii, deplasării proprietății reale a bunurilor ori a drepturilor aferente de către o persoană care știe sau **trebuia să știe** (s. n.) că acestea constituie venituri ilicite; c) dobândirea, deținerea sau utilizarea bunurilor de către o persoană care știe ori **trebuia să știe** (s. n.) că acestea constituie venituri ilicite etc.

Acest semn subiectiv (**trebuia să știe**), cu imanente elemente de ordin obiectiv (termenul „**trebuia**” denotă un aspect obiectiv) evidențiază un caracter vădit impredictibil, în particular datorită imposibilității de conturare a acestuia în anumite limite logice. În speță, în acțiunile învinutului a fost reținut faptul că „*trebuia să cunoască despre proveniența ilegală a mijloacelor financiare primite fictiv în calitate de împrumut ...*”.

Potrivit interpretărilor textuale (a se vedea *Dicționarul explicativ al Limbii Române*), sintagma „*a trebui*” evidențiază o **probabilitate, presupunere** sau **posibilitate**, dar nu o **certitudine**. Pe această cale evidențiem incoerențe și derogări de la asigurarea respectării normativului penal, mai cu seamă din perspectiva reală a contrazicerii acestei sintagme unei veritabile eficiențe oferite principiului legalității incriminării, iar pe această ultimă cale, nefiind posibilă aplicarea efectivă a art. 21 al Constituției Republicii Moldova. În fapt, *nu se va dovedi vinovăția care nici nu poate fi dovedită, pentru că depășește limitele vinovăției penale specifice infracțiunii ca atare (în speță, a infracțiunii de spălare a banilor)*. În acest caz, un element principal al prezumției vinovăției (conținutul propriu-zis al vinovăției care urmează a fi dovedit) rămâne în afara unei respectări eficiente.

Tot în acest curs de analize, constatăm că înainte de a fi o problemă de drept, regula *in dubio pro reo* este o problemă de fapt. Înfăptuirea justiției penale cere ca judecătorii să nu se întemeieze, în hotărârile pe care le pronunță, pe probabilitate, ci pe certitudinea dobândită pe bază de probe decisive, complete, sigure, în măsură să reflecte realitatea obiectivă (fapta supusă judecății). Or, conținutul propriu-zis al principiului prezumției nevinovăției presupune ca vinovăția să fie dovedită în forma legală de prezumare a acesteia. **În cazul în care vinovăția nu poate fi în genere dovedită, ea încalcă acest principiu.**

În jurisprudență altor state europene s-a arătat că *regula in dubio pro reo constituie un complement al prezumției de nevinovăție, un principiu instituțional care reflectă modul în care principiul aflării adevărului se regăsește în materia probațiunii. Ea se explică prin aceea că, în măsura în care dovezile administrate pentru susținerea vinovăției celui învinuit conțin o informație îndoielnică tocmai cu privire la vinovăția făptuitorului în legătură cu fapta imputată.*

instanțele de judecată nu-și pot forma o convingere care să se constituie într-o certitudine și, de aceea, ele trebuie să concluzioneze în sensul nevinovăției acuzatului și să-l achite¹. Adică, chiar dacă în fapt s-au administrat probe în sprijinul învinuirii, iar alte probe nu se întrevăd ori pur și simplu nu există (n. n. – în raport cu semnul „trebuia să știe” nici nu pot fi reținute careva probe), și totuși îndoiala persistă în ce privește vinovăția, atunci îndoiala este echivalentă cu o probă pozitivă de nevinovăție.

În speță, este cunoscut faptul că învinuitul culege fructele stării de incertitudine rezonabilă rezultată în urma administrării tuturor probelor posibile, iar dubiul rezonabil va fi interpretat în favoarea acestuia. Deci, în context, intervine o anumită consecință a prezumției nevinovăției în plan probator, și anume regula dubiului rezonabil. În cazul infracțiunii de spălare a banilor, în particular la operarea textului de lege „trebuia să știe” planează o stare de incertitudine cu privire la semnul vinovăției, fapt care antrenează încălcarea principiului prezumției nevinovăției.

În acest sens, în conformitate cu art. 3 al Codului penal al Republicii Moldova, *nimeni nu poate fi declarat vinovat de săvârșirea unei infracțiuni nici supus unei pedepse penale, decât în baza unei hotărâri a instanței de judecată și în strictă conformitate cu legea penală. Interpretarea extensivă defavorabilă și aplicarea prin analogie a legii penale sunt interzise*.

Potrivit art. 17 din Codul penal al Republicii Moldova, *se consideră că infracțiunea a fost săvârșită cu intenție directă dacă persoana care a săvârșit-o își dădea seama de caracterul prejudiciabil al acțiunii sau inacțiunii sale, a prevăzut urmările ei prejudiciabile și le-a dorit*.

Pe cale de efect, se constată că infracțiunea de spălare de bani este o infracțiune manifestată, din punct de vedere al laturii subiective, doar prin vinovăție în forma intenției directe (*dolus directus*). Corelația între aspectul intelectual și aspectul volitiv particulare conținutului vinovăției în forma intenției directe, determină o incompatibilitate cu posibilitatea și realitatea identificării semnelui „trebuia să știe” din conținutul infracțiunii de spălare de bani. În fapt, în cazul spălării banilor, este necesară constatarea certitudinii că subiectul activ al infracțiunii cunoștea (știa) despre acest fapt la momentul comiterii ei.

Mai mult decât atât, se constată o incompatibilitate de apreciere și probare a acestui semn – „trebuia să știe” - nu numai datorită incoerențelor corelative vinovăției penale, ci și datorită unor contradicții evidente cu alte semne specifice operate în conținutul art. 243 din Codul penal al Republicii Moldova. În acest sens, este impredictibilă și neclară posibilitatea instanței de a proba faptul că subiectul activ al unei infracțiuni de spălare a banilor „trebuia să știe” că veniturile sunt ilicite, cumulativ scopului *de a introduce bunurile care constituie venituri ilicite în circuitul legal*. Or, este necesară, într-un mod sau altul, probarea faptului că subiectul activ al

¹ <http://dorin.ciuncan.com/documentare/prezum%C8%9Bia-de-nevinova%C8%9Bie/>. Vizitat: 09.07.2017.

infracțiunii știe cu certitudine că bunurile obținute constituie venituri ilicite.

Specificul redării conținutului infracțiunii de spălare de bani, în particular prin operarea sintagmei „*trebuia să știe*” oferă temei pentru un arbitrar în soluționarea cauzei penale. Este evident, că aprecierea faptelor și aplicarea corespunzătoare a legii sunt opera convingerii intime a judecătorului. Însă, în corespundere cu art. 116 alin. (1) al Constituției Republicii Moldova, *judecătorii instanțelor judecătorești sunt independenți, imparțiali și inamovibili, potrivit legii.* Aceasta înseamnă că el trebuie să-și motiveze hotărârea în raport cu dispozițiile legii și poartă exclusiv răspunderea hotărârii sale. Însă, în cazul în care legea este creată în mod incoerent, în particular se prezumă posibilitatea identificării unei vinovății, însă realmente acest conținut al vinovăției nu poate fi stabilit (deși face parte din conținutul unui principiu constituțional), datorită textului normativ imprevizibil și neclar, în speță art. 243 alin. (1) din Codul penal al RM, atunci, în opinia noastră, se încalcă, în același ritm, conținutul principiului prezumției nevinovăției. Or, după cum am menționat anterior, art. 21 al Constituției Republicii Moldova prevede că *orice persoană acuzată de un delict este prezumată nevinovată până când vinovăția sa va fi dovedită* (s. n.) *în mod legal* ... În mod legal, însă, vinovăția subiectului activ în comiterea infracțiunii de spălare de bani pe baza semnului „*trebuia să știe*” nu poate fi dovedită legal, pentru că contrazice art. 17 din Codul penal al Republicii Moldova, iar pe cale de efect determină arbitrarul prin încălcarea principiului legalității incriminării și principiului securității juridice.

În concluzie, această lipsă de previzibilitate, precizie și claritate a sintagmei „*trebuia să știe*” din cadrul dispozițiilor penale criticate, creează premisa aplicării acesteia ca rezultat al unor interpretări sau aprecieri arbitrare și discreționare, ceea ce este incompatibil cu normele constituționale. Respectiv, sintagma „*trebuia să știe*”, statuată la art. 243 alin. (1) lit. a), b) și c) din Codul penal al Republicii Moldova nu se încadrează în limitele vinovăției penale concrete infracțiunii de spălare a banilor, deoarece această *pseudonormă* nu poate fi dedusă din circumstanțe faptice obiective, ceea ce se prevede prin cerințele art. 9 par. 2 din *Convenția Consiliului Europei privind spălarea, descoperirea, sechestrarea și confiscarea produselor infracțiunii și finanțarea terorismului.*

În conformitate cu art.26 alin. (1) al Constituției Republicii Moldova, *Dreptul la apărare este garantat.*

Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale. (art.26 alin. (2) al Constituției Republicii Moldova)

Potrivit art. 66 alin.(1) din C.pr.pen. al RM, (...) *învinuitul are dreptul la apărare. Organul de urmărire penală sau, după caz, instanța de judecată îi asigură inculpatului posibilitatea de a-și exercita dreptul la apărare prin toate mijloacele și metodele neinterzise de lege.*

În calitate de subiect a unei proceduri judiciare, prin care se va decide asupra limitării unor drepturi fundamentale ale omului, învinuitul trebuie să cunoască esența învinuirii care este adusă. Recunoscând unanim importanța deosebită a predictibilității legii procesual-penale sub aspectul informării persoanei trase la răspundere penală cu privire la învinuirea înaintată, prin prisma impactului asupra echității procedurilor și a dreptului la apărare, s-a statuat o jurisprudență europeană constantă și consistentă, dintre care se menționează Hotărârile CEDO pronunțate în:- *Cauza De Torres c. Spania* din 24.10.1996,- *Cauza Sassi c. Franța* din 25.09.1999,- *Cauza Dragotoniou c. România* din 24.05.2007.

În *Cauza Adrian Constantin c România*, prin Hotărârea din 12.04.2011, Înalta Curte de la Strasbourg subliniază rolul fundamental pe care-l are rechizitoriul - ca act de acuzare, reamintind faptul că „ ... *par. 3 al art. 6 din Convenție recunoaște dreptul acuzatului de a fi informat oficial nu numai cu privire la învinuirile ce i se aduc, ci și cu privire la încadrarea juridică a faptelor sale. Informarea precisă și completă reprezintă o condiție esențială pentru a se asigura echitatea procedurilor*”.

În cauza *Blok c. Ungariei*, hot. din 25.01.2011, par.20, CtEDO reține că art.6 par.3 CEDO lit.a) *grantează nu doar dreptul acuzatului de a fi informat asupra acuzației ce i se aduce, adică faptelor condamnabile penal de săvârșirea cărora el este bătut și asupra cărora se fundamentează acuzație, dar și dreptul acuzatului de a fi informat despre calificarea juridică a acestor fapte, informația urmând a fi detaliată.*

De claritatea celor expuse în ordonanța de punere sub învinuire este legat și dreptul inculpatului la apărare, ca un element important al protecției individului împotriva arbitrarului. Apărarea trebuie să vină ca un răspuns la o învinuire clar formulată și înțeleasă de cei pe care îi vizează. De claritatea învinuirii depinde și stabilirea adevărului în cauză, care este unul dintre principiile directorii ale procesului penal, adevăr care poate fi edificat doar prin prisma unei acuzații clare și a unei apărări eficiente. Toate luate împreună contribuie la înfăptuirea justiției și îndeplinirea scopului procesului penal ca nici o persoană nevinovată să nu fie trasă la răspundere penală.

Considerăm că dreptul la apărare este limitat în mod iremediabil atât timp cât acuzarea este formulată sau care poate fi înaintată în baza unei norme penale neclare și care este imprevizibilă în aplicare.

În baza celor expuse, considerăm că prevederile din textul:

- art. 243 alin. (1) lit. a), b), c) al Codului penal al Republicii Moldova [...] „*trebuie să știe*” [...]

contravin art. 20, art. 21, art. 23 alin. (2), 26 alin.(1), (2) și 54 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova.

V. CERINȚELE AUTORULUI SESIZĂRII

15. Prin prezenta sesizare, se solicită Curții Constituționale de a declara neconstituțională - sintagma „*trebuia să știe*”, prevăzută la art. 243 alin. (1) lit. a), b) și c) din Codul penal al Republicii Moldova care, în fapt, este contrară prevederilor

art. 20, art. 21, art. 23 alin. (2), 26 alin.(1), (2) și 54 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova.

VI. DATE SUPLIMENTARE REFERITOARE LA OBIECTUL SESIZĂRII

16. Exercițarea controlului constituționalității a sintagmei „*trebuia să știe*” prevăzută la art. 243 alin. (1) lit. a), b) și c) din Codul penal al Republicii Moldova ține de atribuțiile exclusive ale Curții Constituționale (*art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituția Republicii Moldova*).

În speță, fiind întrunite condițiile de admisibilitate a sesizării, în sensul definit de Curtea Constituțională în Hotărârea nr. 2 din 9 februarie 2016 pentru interpretarea art. 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituție, instanța de judecată este obligată de a sesiza Curtea Constituțională, dispunând suspendarea procesului până la pronunțarea Curții Constituționale pe marginea sesizării formulate.

Nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale având ca obiect prevederile contestate sau o formulare similară a normei invocate.

VII. LISTA DOCUMENTELOR

17. La prezenta sesizare urmează să fie anexate materialele cauzei penale nr. 2015970346.

VIII. DECLARAȚIA ȘI SEMNATURA

18. Declar pe onoare ca informațiile ce figurează în prezentul formular de sesizare sunt exacte.

Chișinău,
17 august 2017

În apărarea drepturilor și intereselor
legale ale învinutului Popușoi Ludmila
Ivan,

Eduard DIGORE, avocat

ÎNCHEIERE

/ de ridicare a excepției de neconstituționalitate /

28 septembrie 2017

mun. Chișinău

JUDECĂTORIA CHIȘINĂU, SEDIUL BUIUCANI

în componența:

Președintele ședinței, judecător

desemnat cu atribuții de judecător de instrucție

Grefier

– Vitalie BUDECI

– Veronica NICU

cu participarea:

- Procurorul în Procuratura Anticorupție – Andrei BAEȘU

- Reprezentantului petentului POPUȘOI Liudmila – avocat Tudor OSOIANU (în baza mandatului seria MA nr.1206652 din 05.09.2017)

examinând în ședința de judecată pe cauza penală la plângerea depusă de avocatul Eduard DIGORE în interesele lui POPUȘOI Liudmila, în temeiul art.313 Cod procedură penală al Republicii Moldova, cererea apărătorului Tudor OSOIANU care acționează în apărarea drepturilor și intereselor legale ale petentului POPUȘOI Liudmila, cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate a sintagmei „trebuia să cunoască” din art.243 alin.(1) lit.a), b), c) Cod penal, -

CONSTATĂ:

1. La 25 iulie 2017 în Judecătoria Chișinău /sediul Buiucani/ a parvenit cauza nominalizată.

2. În cadrul ședinței din 28 septembrie 2017, apărătorului Tudor OSOIANU care acționează în apărarea drepturilor și intereselor legale ale petentului POPUȘOI Liudmila, solicitat ridicarea excepției de neconstituționalitate a sintagmei „trebuia să cunoască” din art.243 alin.(1) lit.a), b), c) Cod penal, prezentând în acest sens cerea și sesizarea, solicitând totodată suspendarea examinării cauzei până la expunerea Curții Constituționale asupra sesizării depuse.

3. Procurorul Andrei BAEȘU a solicitat respingerea cererii, considerând-o ca fiind neîntemeiată.

4. Audiind opinia participanților la proces, studiind sesizarea depusă, materialele cauzei în raport cu prevederile legale ce guvernează speța, instanța de judecată apreciază cererea avocatului ca fiind întemeiată și care urmează a fi admisă, reieșind din considerentele ce succed.

5. Conform dispoziției art.7 alin.(3) Cod de procedură penală, „dacă în procesul judecării cauzei, instanța constată că norma juridică ce urmează a fi aplicată contravine prevederilor Constituției și este expusă într-un act juridic care poate fi supus controlului constituționalității, judecarea cauzei se suspendă, se informează Curtea Supremă de Justiție care, la rândul său, sesizează Curtea Constituțională”.

6. Potrivit prevederilor art. 135 alin. (1) lit. g) din Constituție, art. 4 alin. (1) lit. g) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și art. (4) alin. (1) lit. g) din Codul jurisdicției constituționale, „rezolvarea excepțiilor de neconstituționalitate a actelor normative ține de competența Curții Constituționale”

7. Prin Hotărârea nr.2 din 09.02.2016 pentru interpretarea art.135 alin.(1) lit a) și g) din Constituția Republicii Moldova, Curtea Constituțională a hotărât: în sensul art.135 alin.(1) lit.a) și g) coroborat cu art.20, 115, 116 din Constituție:

- în cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, hotărârilor Parlamentului, decretelor Președintelui Republicii Moldova, hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze aflate pe rolul său, instanța de judecată este obligată să sesizeze Curtea Constituțională;

- excepția de neconstituționalitate poate fi ridicată în fața instanței de judecată de către oricare dintre părți sau de reprezentantul acesteia, precum și de către instanța de judecată din oficiu;

- sesizarea privind controlul constituționalității unor norme ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze se prezintă direct Curții Constituționale de către judecătorii/completele de judecată din cadrul Curții Supreme de Justiție, Curților de Apel și judecătoriilor, pe rolul cărora se află cauza;

- judecătorul ordinar nu se pronunță asupra temeiniciei sesizării sau conformității cu Constituția a normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea următoarelor condiții:

1) obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la art.135 alin.1 lit.a) din Constituție;

2) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau indică că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu;

3) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;

4) nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate.

8. Din conținutul cererii de ridicare a excepției de neconstituționalitate, instanța reține că se invocă neconstituționalitatea - sintagmei „trebuia să cunoască” din art.243 alin.(1) lit.a), b), c) Cod penal.

9. Referitor la condițiile de admisibilitate ale sesizării instanța de judecată remarcă:

- Norma material-penală (art.243 alin.(1) lit.a), b), c) Cod penal) vizată în sesizarea depusă de apărătorul Tudor OSOIANU, constituie obiect al controlului de constituționalitate, întrucât aceasta face parte din categoria actelor cuprinse la art.135 alin.1 lit.a) din Constituție;

- Excepția este ridicată de către apărătorul Tudor OSOIANU, care acționează în apărarea drepturilor și intereselor legale ale petentului POPUȘOI Liudmila;

- Prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei.

- Nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate - din analiza jurisprudenței Curții Constituționale, judecătorul nu a depistat vre-o hotărâre anterioară a Curții în privința problemei expuse mai sus.

10. În consecință, instanța de judecată apreciază că în speță, sunt întrunite condițiile stabilite de Curtea Constituțională, prin Hotărârea nr. 2 din 09 februarie 2016.

11. Totodată, instanța de judecată reține că, prin cererea depusă, apărătorul a solicitat suspendarea examinării cauzei până la realizarea controlului constituționalității de către Curtea Constituțională, făcând referință la prevederile art.7 alin.(3) CPP.

12. În legătură cu această solicitare, instanța remarcă faptul că suspendarea procesului constă în încetarea temporară a actelor de procedură de către instanța de judecată din cauza unor împrejurări obiective, ce fac imposibilă desfășurarea mai departe a procesului și este imposibil de determinat când împrejurarea obiectivă, în cazul dat Curtea Constituțională se va expune, iar procesul va putea fi reluat.

13. Ținând cont de faptul că normele solicitate a fi supuse controlului de constituționalitate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei deduse judecării, având în vedere că judecătorul nu este în drept să se pronunțe asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția, instanța va admite solicitarea avocatului Tudor

OSOIANU, și va dispune suspendarea procesului în legătură cu ridicarea excepției de neconstituționalitate.

14. Reieșind din cele expuse, instanța de judecată va dispune admiterea integrală a cererii avocatului Tudor OSOIANU care acționează în apărarea drepturilor și intereselor legale ale petentului POPUȘOI Liudmila privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a sintagmei „trebuia să cunoască” din art.243 alin.(1) lit.a), b), c) Cod penal, și suspendarea examinării cauzei, și va dispune sesizarea Curții Constituționale, cu suspendarea examinării cauzei.

15. Totodată, instanța de judecată va remite în adresa Curții Constituționale prezenta încheiere, sesizarea avocatului Tudor OSOIANU, și materialele cauzei penale.

16. În contextul celor expuse, conducându-se de prevederile, art.art.7 alin.(3), 20, 342 Cod de procedură penală, Hotărârea Curții Constituționale nr.2 din 09.02.2016, instanța de judecată,–

DISPUNE:

Se admite integral cererea avocatului Tudor OSOIANU privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a sintagmei „trebuia să cunoască” din art.243 alin.(1) lit.a), b), c) Cod penal, și suspendarea examinării cauzei penale nr.10-460/2017 la plângerea depusă de avocatul Eduard DIGORE în interesele lui POPUȘOI Liudmila, în temeiul art.313 Cod procedură penală al Republicii Moldova.

Se sesizează Curtea Constituțională în vederea realizării controlului constituționalității sintagmei „trebuia să cunoască” din art.243 alin.(1) lit.a), b), c) Cod penal.

Se suspendă procesul judiciar pe cauza penală nr.10-460/2017 la plângerea depusă de avocatul Eduard DIGORE în interesele lui POPUȘOI Liudmila, în temeiul art.313 Cod procedură penală al Republicii Moldova.

Se remite Curții Constituționale prezenta încheiere, sesizarea avocatului Tudor OSOIANU, și materialele cauzei penale.

Încheierea nu este susceptibilă căilor de atac.

Președintele ședinței, Judecător

/semnătura/

Vitalie BUDECI

Copie veridică
/Judecător V.BUDECI/

ÎNCHEIERE

/ de ridicare a excepției de neconstituționalitate /

28 septembrie 2017

mun. Chișinău

JUDECĂTORIA CHIȘINĂU, SEDIUL BUIUCANI

în componența:

Președintele ședinței, judecător

desemnat cu atribuții de judecător de instrucție

Grefier

– Vitalie BUDECI

– Veronica NICU

cu participarea:

- Procurorul în Procuratura Anticorupție – Andrei BAEȘU

- Reprezentantului petentului POPUȘOI Liudmila – avocat Tudor OSOIANU (în baza mandatului seria MA nr.1206652 din 05.09.2017)

examinând în ședința de judecată pe cauza penală la plângerea depusă de avocatul Eduard DIGORE în interesele lui POPUȘOI Liudmila, în temeiul art.313 Cod procedură penală al Republicii Moldova, cererea apărătorului Tudor OSOIANU care acționează în apărarea drepturilor și intereselor legale ale petentului POPUȘOI Liudmila, cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate a sintagmei „trebuia să cunoască” din art.243 alin.(1) lit.a), b), c) Cod penal, -

CONSTATĂ:

1. La 25 iulie 2017 în Judecătoria Chișinău /sediul Buiucani/ a parvenit cauza nominalizată.

2. În cadrul ședinței din 28 septembrie 2017, apărătorului Tudor OSOIANU care acționează în apărarea drepturilor și intereselor legale ale petentului POPUȘOI Liudmila, solicitat ridicarea excepției de neconstituționalitate a sintagmei „trebuia să cunoască” din art.243 alin.(1) lit.a), b), c) Cod penal, prezentând în acest sens cerea și sesizarea, solicitând totodată suspendarea examinării cauzei până la expunerea Curții Constituționale asupra sesizării depuse.

3. Procurorul Andrei BAEȘU a solicitat respingerea cererii, considerând-o ca fiind neîntemeiată.

4. Audiind opinia participanților la proces, studiind sesizarea depusă, materialele cauzei în raport cu prevederile legale ce guvernează speța, instanța de judecată apreciază cererea avocatului ca fiind întemeiată și care urmează a fi admisă, reieșind din considerentele ce succed.

5. Conform dispoziției art.7 alin.(3) Cod de procedură penală, „dacă în procesul judecării cauzei, instanța constată că norma juridică ce urmează a fi aplicată contravine prevederilor Constituției și este expusă într-un act juridic care poate fi supus controlului constituționalității, judecarea cauzei se suspendă, se informează Curtea Supremă de Justiție care, la rândul său, sesizează Curtea Constituțională”.

6. Potrivit prevederilor art. 135 alin. (1) lit. g) din Constituție, art. 4 alin. (1) lit. g) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și art. (4) alin. (1) lit. g) din Codul jurisdicției constituționale, „rezolvarea excepțiilor de neconstituționalitate a actelor normative ține de competența Curții Constituționale”

7. Prin Hotărârea nr.2 din 09.02.2016 pentru interpretarea art.135 alin.(1) lit a) și g) din Constituția Republicii Moldova, Curtea Constituțională a hotărât: în sensul art.135 alin.(1) lit.a) și g) coroborat cu art.20, 115, 116 din Constituție:

- în cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, hotărârilor Parlamentului, decretelor Președintelui Republicii Moldova, hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze aflate pe rolul său, instanța de judecată este obligată să sesizeze Curtea Constituțională;

- excepția de neconstituționalitate poate fi ridicată în fața instanței de judecată de către oricare dintre părți sau de reprezentantul acesteia, precum și de către instanța de judecată din oficiu;

- sesizarea privind controlul constituționalității unor norme ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze se prezintă direct Curții Constituționale de către judecătorii/completele de judecată din cadrul Curții Supreme de Justiție, Curților de Apel și judecătoriilor, pe rolul cărora se află cauza;

- judecătorul ordinar nu se pronunță asupra temeiniciei sesizării sau conformității cu Constituția a normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea următoarelor condiții:

1) obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la art.135 alin.1 lit.a) din Constituție;

2) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau indică că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu;

3) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;

4) nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate.

8. Din conținutul cererii de ridicare a excepției de neconstituționalitate, instanța reține că se invocă neconstituționalitatea - sintagmei „trebuia să cunoască” din art.243 alin.(1) lit.a), b), c) Cod penal.

9. Referitor la condițiile de admisibilitate ale sesizării instanța de judecată remarcă:

- Norma material-penală (art.243 alin.(1) lit.a), b), c) Cod penal) vizată în sesizarea depusă de apărătorul Tudor OSOIANU, constituie obiect al controlului de constituționalitate, întrucât aceasta face parte din categoria actelor cuprinse la art.135 alin.1 lit.a) din Constituție;

- Excepția este ridicată de către apărătorul Tudor OSOIANU, care acționează în apărarea drepturilor și intereselor legale ale petentului POPUȘOI Liudmila;

- Prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei.

- Nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate - din analiza jurisprudenței Curții Constituționale, judecătorul nu a depistat vre-o hotărâre anterioară a Curții în privința problemei expuse mai sus.

10. În consecință, instanța de judecată apreciază că în speță, sunt întrunite condițiile stabilite de Curtea Constituțională, prin Hotărârea nr. 2 din 09 februarie 2016.

11. Totodată, instanța de judecată reține că, prin cererea depusă, apărătorul a solicitat suspendarea examinării cauzei până la realizarea controlului constituționalității de către Curtea Constituțională, făcând referință la prevederile art.7 alin.(3) CPP.

12. În legătură cu această solicitare, instanța remarcă faptul că suspendarea procesului constă în încetarea temporară a actelor de procedură de către instanța de judecată din cauza unor împrejurări obiective, ce fac imposibilă desfășurarea mai departe a procesului și este imposibil de determinat când împrejurarea obiectivă, în cazul dat Curtea Constituțională se va expune, iar procesul va putea fi reluat.

13. Ținând cont de faptul că normele solicitate a fi supuse controlului de constituționalitate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei deduse judecătii, având în vedere că judecătorul nu este în drept să se pronunțe asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția, instanța va admite solicitarea avocatului Tudor

OSOIANU, și va dispune suspendarea procesului în legătură cu ridicarea excepției de neconstituționalitate.

14. Reieșind din cele expuse, instanța de judecată va dispune admiterea integrală a cererii avocatului Tudor OSOIANU care acționează în apărarea drepturilor și intereselor legale ale petentului POPUȘOI Liudmila privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a sintagmei „trebuia să cunoască” din art.243 alin.(1) lit.a), b), c) Cod penal, și suspendarea examinării cauzei, și va dispune sesizarea Curții Constituționale, cu suspendarea examinării cauzei.

15. Totodată, instanța de judecată va remite în adresa Curții Constituționale prezenta încheiere, sesizarea avocatului Tudor OSOIANU, și materialele cauzei penale.

16. În contextul celor expuse, conducându-se de prevederile, art.art.7 alin.(3), 20, 342 Cod de procedură penală, Hotărârea Curții Constituționale nr.2 din 09.02.2016, instanța de judecată,—

DISPUNE:

Se admite integral cererea avocatului Tudor OSOIANU privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a sintagmei „trebuia să cunoască” din art.243 alin.(1) lit.a), b), c) Cod penal, și suspendarea examinării cauzei penale nr.10-460/2017 la plângerea depusă de avocatul Eduard DIGORE în interesele lui POPUȘOI Liudmila, în temeiul art.313 Cod procedură penală al Republicii Moldova.

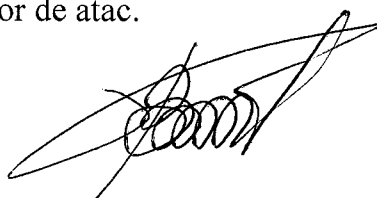
Se sesizează Curtea Constituțională în vederea realizării controlului constituționalității sintagmei „trebuia să cunoască” din art.243 alin.(1) lit.a), b), c) Cod penal.

Se suspendă procesul judiciar pe cauza penală nr.10-460/2017 la plângerea depusă de avocatul Eduard DIGORE în interesele lui POPUȘOI Liudmila, în temeiul art.313 Cod procedură penală al Republicii Moldova.

Se remite Curții Constituționale prezenta încheiere, sesizarea avocatului Tudor OSOIANU, și materialele cauzei penale.

Încheierea nu este susceptibilă căilor de atac.

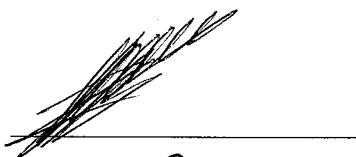
Președintele ședinței, Judecător

Vitalie BUDECI

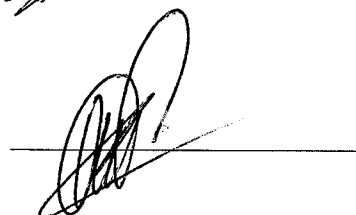
Copia am primit:

Procuror

data 28.09.17

Reprezentantul petentului

data 28.09.17